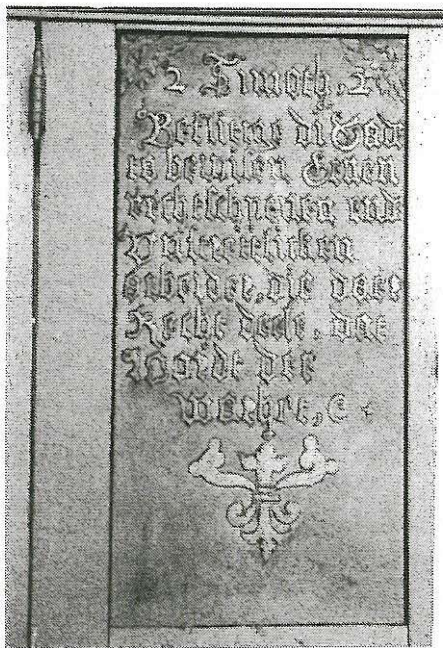

IN DE HOUTEN BROEC

Op het oog lijkt het wel een naam van een eeuwenoude herberg. In feite is het een typische oud-Hollandse uitdrukking voor "preekstoel" en daarmee ben ik gekomen bij het onderwerp van dit artikel. De vijf-eeuwen-oude kerk van Borne staat in de belangstelling. Allerlei bijzonderheden, zoals de muurschilderingen, het koor, de twee pilaren, de grafzerken en de luidklokken zijn al eens in de pers beschreven. Ik zou het nu wel eens willen hebben over het houten deurtje in de stenen broec, in casu, de preekstoel. De preekstoel is n.l. vervaardigd van zandsteen te weten, de kuip van Baumberger zandsteen en de voet van Bentheimer zandsteen.

Dat deurtje staat 's zondagsmorgens al uitnodigend open voor de predikant. De predikanten die regelmatig in deze kerk komen zullen wel weten wat er op de buitenkant waarschuwend in het houten paneel van het deurtje gebeiteld staat. Maar gastpredikanten en de meeste van onze lezers hebben daar zo geen weet van. In hedendaags Nederlands staat er n.l.: "Zorg ervoor dat God je werk goedkeurt. Wees als een arbeider, die zich niet hoeft te schamen voor zijn werk en schipper niet met de boodschap van de waarheid". Als dat geen duidelijke taal is!

Het fraaie houten deurtje van de eeuwenoude preekstoel.

Maar ja, veel tijd om zich op deze tekst te bezinnen heeft de dominee 's zondags niet en bovendien: als hij de waarschuwing wel zou (kunnen) lezen: de preek is toch al geschreven.

Ik schreef kunnen lezen, want het is n.l. geen gemakkelijk leesbaar schrift. De preekstoel dateert uit ± 1600 en daarom moet de tekst ouder zijn dan de Statenvertaling (bijbel). Dat blijkt trouwens ook uit het woordgebruik, dat wijst naar een Laagduitse of Nedersaksische vertaling van de "Lutherbijbel" (Wittenberg 1558). Zoals gezegd beperk ik mij deze keer tot het deurtje, gemaakt van hout en - op het eerste oog - voorzien van een gips-paneel. Maar deskundigen hebben zich in 1919 al opgewonden over de ondeskundige wijze waarop dit paneel vroeger werd bijgewerkt. Dus zal ik voor de duidelijkheid toch maar even citeren

wat er toen al over dit houten deurtje werd geschreven:
- "Een dorpsschilder (!) heeft veel aan de preekstoel bedorven en het prachtige beeldhouwwerk is hier en daar op hopeloos naïeve wijze bijgewerkt. Doch bijzonder willen we de aandacht vestigen op de prachtige versiering van het deurtje; dat is een MEESTERWERK, niet meer en niet minder.-".

Het is de moeite waard om opnieuw aandacht te schenken aan dit vroeg-reformatorisch kunstwerk. Dit werd ook reeds gedaan in 1982 via het project "Wetenschappelijk Onderzoek Prot. Kerkinterieuren van de Vrije Universiteit te Amsterdam: DE ZANDSTENEN PREEKSTOEL VAN DE N.H. KERK TE BORNE - VERMOEDELIIK EEN UNICUM". Het is niet de bedoeling hier te gaan schermen met de letterlijke teksten; met mij en vele anderen zult u ook wel eens getracht hebben woorden te ontcijferen. Nu wij over een goede foto beschikken van dit deurtje kunnen we zelf lezen:

2 Timith 2

*Beslitige di Gade te bewisen Eenen
rechtschpenen ende unstrettlicken
arbeider die daer Recht deele, dat
Wordt der Warhet c.*

U zult het met mij eens zijn, dat voor ons de vertaling Groot Nieuws wel wat duidelijker uitvalt. Het zou binnen het kader van dit artikel te ver voeren om alle zeven panelen afzonderlijk te behandelen. Maar voor geïnteresseerden is de letterlijke tekst te zien (o.a. bij de koster van de kerk). Daarom heb ik het deurtje er nu maar "uitgelicht" en even onder uw aandacht gebracht. Misschien bekijkt u de preekstoel nu eens met andere ogen, nu u weet dat het om een zeldzaam werkstuk gaat. De stenen spreken, zelfs na circa vier eeuwen.

A.A. ten Kate.

Waar boksen zint mut rökke zwiegn.